

III

(Akty przygotowawcze)

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

462. SESJA PLENARNA W DNIACH 28 I 29 KWIETNIA 2010 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie zielonej księgi „Reforma wspólnej polityki rybołówstwa”

COM(2009) 163 wersja ostateczna

(2011/C 18/09)

Sprawozdawca: **María Candelas SÁNCHEZ MIGUEL**

Dnia 22 kwietnia 2009 r. Komisja, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie *zielonej księgi „Reforma wspólnej polityki rybołówstwa”*

COM(2009) 163 wersja ostateczna.

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię dnia 25 marca 2010 r.

Na 462. sesji plenarnej w dniach 28–29 kwietnia 2010 r. (posiedzenie z 28 kwietnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 141 do 1 – 6 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Głównym wnioskiem wynikającym z zielonej księgi Komisji dotyczącej reformy wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) jest, że polityka ta w swym obecnym kształcie nie przyniosła rozwiązania problemów, na których istnienie wskazano w trakcie poprzedniej reformy w 2002 r. Wprowadzone zmiany nie przyniosły widocznych skutków w dziedzinach tak problematycznych, jak nadmierna zdolność połowowa floty, przełowienie czy zmniejszanie się wielkości połowów. Jak podkreśla Komisja, celem nowej propozycji reformy jest skorygowanie chaotycznego i etapowego charakteru wcześniejszych reform.

1.2 EKES zaleca, by przyjęte środki służyły utrzymaniu zatrudnienia i spójności terytorialnej oraz by strategiczne cele pozwoliły na zachowanie równowagi między aspektami gospodarczymi, społecznymi i ekologicznymi, przy jednoczesnym gwarantowaniu i promowaniu odpowiedzialnego i zrównoważonego postępowania wszystkich podmiotów w łańcuchu działalności połowowej.

1.3 Na następujące zagadnienia, szerzej omówione w dalszej, szczegółowej części opinii, trzeba położyć więcej nacisku w trakcie reformy WPRyb:

- opracowanie zróżnicowanego systemu dla flot łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego;
- wprowadzenie rozdziału poświęconego kwestiom socjalnym pozwalającego na harmonizację warunków pracy rybaków;
- poprawa warunków rynkowych i praktyk handlowych;
- uzupełnianie się WPRyb z polityką ochrony środowiska morskiego, co przyczyni się m.in. do prowadzenia szerszych i skuteczniejszych badań naukowych związanych z realizacją polityki dotyczącej rybołówstwa;
- pełne włączenie WPRyb w ramy organizacji międzynarodowych (ONZ, FAO).

2. Kontekst legislacyjny

2.1 Zgodnie z art. 3 ust. 1 lit. d) TUE „Unia ma wyłączne kompetencje w następujących dziedzinach: [...] zachowanie morskich zasobów biologicznych w ramach wspólnej polityki rybołówstwa”. Uwzględnienie – w momencie określania polityki na podstawie wyników konsultacji przeprowadzonych z wykorzystaniem zielonej księgi – opinii rządów i zainteresowanych stron będzie stanowiło skuteczny sposób zaangażowania wszystkich podmiotów na rzecz stosowania ustalonych zasad.

2.2 Od czasu wejścia w życie rozporządzenia Rady (WE) nr 2371/2002 Komisja stopniowo usprawnia niektóre aspekty związane z ochroną i zrównoważoną eksploatacją zasobów rybołówstwa poprzez przyjmowanie planów zarządzania i odnowy oraz uregulowania dotyczące kontroli i wdrażania. Przedłożyła także ważne komunikaty, w szczególności komunikat COM(2007) 73 dotyczący stosowanych w rybactwie metod zarządzania opartych na prawach połowowych, w którym zmierza się do analizy obecnych systemów krajowych i możliwości poprawy ich wydajności poprzez dzielenie się sprawdzonymi wzorcami.

3. Analiza pytań postawionych w zielonej księdze i próba odpowiedzi na nie

3.1 Stawić czoła wyzwaniom strukturalnym mającym wpływ na WPRyb

3.1.1 Nadmierna zdolność połowowa floty: znaleźć równowagę między opłacalnością a trwałym utrzymaniem poziomu zatrudnienia

3.1.1.1 EKES podziela do pewnego stopnia przedstawioną przez Komisję ocenę sytuacji i dostrzega, że nadmierna zdolność połowowa floty w Europie (zwłaszcza w związku z postępem technicznym) to utrzymujący się silny trend, którego nie udało się do chwili obecnej w wystarczającym stopniu zmienić. Nie można jednak generalizować i trzeba skorygować zbyt negatywny obraz sytuacji nakreślony przez Komisję, gdyż niektóre państwa członkowskie zredukowały, w różnym stopniu, zdolność połowową swoich flot. W każdym razie warto byłoby zaktualizować dostępne dane dotyczące obecnego stanu flot państw członkowskich.

3.1.1.2 EKES opowiada się za redukcją zdolności połowowej na drodze legislacyjnej i podkreśla konieczność uczynienia rozwiązań z zakresu zarządzania i kontroli obligatoryjnymi za pośrednictwem planów dostosowawczych współfinansowanych przez państwa członkowskie i UE. Priorytetem powinno być takie likwidowanie zdolności połowowej, jakie pozwoli na znalezienie równowagi między możliwościami połowowymi a kryteriami ekologicznymi i społecznymi. Dążąc do takiej równowagi należy dać pierwszeństwo dostosowaniom ekologicznym i społecznym, dotyczącym np. statków wykorzystujących sprzęt nieselektywny lub destrukcyjny dla środowiska, zużywających duże ilości energii lub zapewniających małą ilość miejsc pracy w stosunku do ilości złowionych ryb. Ideę utworzenia funduszu jednorazowych premii za złomowanie należy rozważyć z dużą ostrożnością. Demontaż statków wiąże się z kosztami społecznymi, które trzeba wziąć pod uwagę. Wycofanie z eksploatacji statków rybackich oznacza często utratę miejsc pracy przy braku propozycji alternatywnych możliwości zatrudnienia dla rybaków. EKES nie jest przeciwny utworzeniu funduszu premii za złomowanie proponowanego przez Komisję, który mógłby okazać się użyteczny, o ile będą z niego korzystać nie tylko właściciele statków, ale także zatrudnieni rybacy, których miejsca pracy będą zagrożone. Fundusz wspólnotowy powinien zatem przewidywać rozwiązania socjalne, takie jak wsparcie szkoleń i przekwalifikowania się służące zapobieżeniu utracie miejsc pracy netto. Dlatego też EKES zgadza się z ideą, że sektor powinien ostatecznie osiągnąć rentowność i wyrwać z sytuacji uzależnienia od dotacji publicznych, które powinny zostać przewidziane jedynie jako rozwiązanie tymczasowe stosowane dopóty, dopóki problemy strukturalne sektora nie zostaną rozwiązane.

3.1.1.3 EKES przyznaje, że stosowanie instrumentów rynkowych, takich jak przekazywalne prawa połowowe, może przyczynić się do zaradzenia problemowi nadmiernej zdolności połowowej. Przyznając, że taki rodzaj zarządzania pozwalał czasami na ograniczenie zdolności połowowej w niektórych państwach i w odniesieniu do określonych rodzajów rybołówstwa, Komitet sądzi jednak, że Komisja powinna przedstawić dowody uzasadniające zastosowanie takich środków oraz bardziej szczegółowo określić inicjatywy, które zamierza podjąć w zakresie mechanizmów ochronnych służących zapobieżeniu wszelkim niepożądanym konsekwencjom dla zatrudnienia i zagospodarowania przestrzennego, związanym z ryzykiem skoncentrowania praw połowowych w rękach małej liczby wielkich przedsiębiorstw ze szkodą dla mniejszych podmiotów rybackich.

3.1.2 Lepsze określenie celów strategicznych

3.1.2.1 EKES przestrzega przed stworzeniem hierarchii strategicznych celów zrównoważonego rozwoju rybołówstwa i zaleca zamiast tego wyważone podejście, w którym w perspektywie długoterminowej przykładą się równą wagę do kwestii gospodarczych, społecznych i ekologicznych. EKES chciałby zauważyć, że w zielonej księdze, podobnie jak przy okazji reformy w 2002 r., zwrócono niewielką uwagę na wymiar społeczny przyszłej WPRyb, który nie pojawia się wyraźnie wśród podstawowych celów polityki.

3.1.2.2 Stałej poprawie zasobów i ustabilizowaniu ich eksploatacji na zrównoważonym poziomie musi towarzyszyć analiza oddziaływania społeczno-gospodarczego, której celem jest propagowanie środków mających finansowo wspierać omawiany sektor. Środki te powinny z kolei służyć promowaniu zatrudnienia i zachęcaniu przedsiębiorstw do inwestowania w innowacje i rozwój. Należy je również wykorzystywać do prowadzenia szkoleń zawodowych. Ponadto w okresie odnawiania się zasobów rybnych trzeba zapewnić rybakom godziwe dochody.

3.1.3 Zmiana ukierunkowania ram decyzyjnych

3.1.3.1 EKES w pełni popiera ideę dokonania przeglądu procesu decyzyjnego z myślą o zwiększeniu przejrzystości i skuteczności polityki oraz zmniejszeniu kosztów. Powinna istnieć możliwość rozróżniania, z jednej strony, podstawowych zasad i celów, o których decyduje Rada wspólnie z Parlamentem Europejskim i, z drugiej strony, ich wdrażania, które powinno zostać przekazane państwom członkowskim, Komisji lub być może nowym, zdecentralizowanym organom decyzyjnym reprezentującym wszystkie zainteresowane strony na poziomie lokalnym. Włączenie władz lokalnych i regionalnych poprzez decentralizację decyzji w sprawach technicznych (zarządzanie w skali mikro) wydaje się krokiem w dobrym kierunku. Mając na uwadze fakt, że wspólne stada ryb i wspólne ekosystemy znajdują się na rozległych obszarach, EKES z zadowoleniem przyjmuje pomysł, by państwa członkowskie same zarządzały ogólnymi zasadami i normami WPRyb za pośrednictwem ścisłej współpracy w ramach regionów morskich.

3.1.3.2 W procesie decyzyjnym trzeba też jak najlepiej korzystać z dodatkowych opinii opracowywanych przez organy konsultacyjne, takie jak Komitet Doradczy ds. Rybołówstwa i Akwakultury (ACFA) i regionalne komitety doradcze. Inicjatywy i opinie Komitetu ds. Sektorowego Dialogu Społecznego w Rybołówstwie Morskim również powinny być brane pod uwagę.

3.1.4 Zwiększenie odpowiedzialności sektora

3.1.4.1 EKES z zadowoleniem przyjmuje propozycję zwiększenia odpowiedzialności podmiotów sektora, co mogłoby w praktyce oznaczać utworzenie systemu zarządzania zasobami opartego na przekazywalnych prawach połowowych, indywidualnych lub grupowych, dostosowanego do lokalnej sytuacji, przy uwzględnieniu w każdym przypadku uwag przedstawionych w pkt 3.1.1.3.

3.1.5 Wzmocnienie kultury przestrzegania prawa

3.1.5.1 EKES jest zdania, że systemy gromadzenia danych dotyczących przestrzegania uregulowań powinny zostać dalej rozwinięte i być wspierane finansowo. Sektor połowów mógłby odgrywać w tych działaniach dominującą rolę (zob. pkt 3.1.4 powyżej). Ponadto w celu poprawy efektywności wdrożenie mechanizmów kontroli powinno zostać podzielone między państwa członkowskie, Komisję i Wspólnotową Agencję Kontroli Rybołówstwa z możliwie największym udziałem zainteresowanych stron. Komitet opowiada się także za utworzeniem systemu wprowadzającego zależność między skutecznym realizowaniem obowiązków w zakresie kontroli a dostępem do finansowania wspólnotowego, o czym wspominał w swej opinii ⁽¹⁾.

3.2 Dalsze usprawnianie zarządzania rybołówstwem w UE

3.2.1 EKES odnotowuje przedstawione w zielonej księdze kwestie do rozważenia związane z dalszą poprawą zarządzania rybołówstwem w UE i pragnie poczynić następujące ogólne uwagi:

3.2.1.1 Z myślą o optymalnym wykorzystaniu zasobów EKES popiera zamiar osiągnięcia do 2015 r. zgodności zarządzania zasobami z celami dotyczącymi maksymalnego zrównoważonego połowu (MSY), ale stosowania w późniejszym okresie bardziej zachowawczego celu zarządzania wiążącego się z mniejszym ryzykiem wyniszczenia stad i zapewniającego większą rentowność rybołówstwa. Dotyczy to także połowów mieszanych, z zastosowaniem bardziej elastycznych rozwiązań pozwalających uniknąć szkód gospodarczych i społecznych. Ponadto Komitet popiera całkowite, stopniowe wyeliminowanie odrzutów.

3.2.1.2 EKES chciałby przestrzec przed wszelkim pośpiesznym kwestionowaniem sposobu zarządzania zasobami opartego na systemie całkowitych dopuszczalnych połowów (TAC) oraz kwot. Pomimo jego wad systemu tego nie da się łatwo zastąpić. Inne możliwości polegające na preferowaniu zarządzania opartego na kontroli nakładu połowowego lub też na wprowadzeniu praw połowowych nie mogłyby zostać wprowadzone bez uprzedniego przeprowadzenia rygorystycznej analizy oddziaływania społeczno-gospodarczego, w której ustalono by, czy uzasadniona jest ewentualna zmiana podstawy zarządzania zasobami.

3.2.1.3 Ponadto Komitet chciałby przypomnieć, że jeśli ograniczenie nakładu połowowego miałyby oznaczać wprowadzenie limitów dotyczących liczby dni przeznaczanych na działalność połowową, to wprowadzenie takiego systemu miałyby niemożliwe do przyjęcia wady, gdyż naraziłoby pracowników na występowanie okresów nadmiernego obciążenia pracą mogących prowadzić do przemęczenia i w rezultacie zagrożenia wypadkami.

3.2.1.4 Z drugiej strony EKES pragnie wyrazić swe zastrzeżenia co do przydzielania praw połowowych w przypadku, gdyby były one wykorzystywane w celach komercyjnych, jako że zasoby rybne są zasadniczo własnością całego społeczeństwa. Można byłoby przewidzieć przekazywanie praw połowowych w systemie rocznym lub wieloletnim, o ile zasada zarządzania kwotami przez władze publiczne nie zostałaby podważona. Dostęp do zasobów mógłby być ustalany z uwzględnieniem uwarunkowań lokalnych w oparciu o kryteria ekologiczne i społeczne. Jeśli chodzi o przekazywalne prawa połowowe, indywidualne lub grupowe, nie można w żadnym przypadku dopuścić do tego, by nabrały one charakteru trwałego lub stały się przedmiotem handlu spekulacyjnego.

3.2.1.5 Połowy ryb wykraczające poza kwoty mogłyby zatem być odejmowane od kwot na rok następny, a zysk ze sprzedaży tych towarów powinien trafiać do innych podmiotów sektora połowów, które zgodziłyby się odstąpić część swej własnej kwoty, tak by wielkość połowu wykraczająca poza przydział została uwzględniona.

3.2.1.6 Jeśli chodzi o zasadę względnej stabilności, EKES sądzi, że powinna ona pozostać jedną z podwalin WPRyb. Komitet dostrzega jednak, że trzeba uaktualnić tę zasadę, aby wziąć pod uwagę zmiany, jakie nastąpiły od czasu jej wprowadzenia w 1983 r. Każde dostosowanie tego systemu powinno być przedmiotem negocjacji między państwami członkowskimi. Społecznościom lokalnym i regionalnym można byłoby przyznać uprzywilejowany dostęp w oparciu o kryteria społeczne i ekologiczne.

3.2.1.7 Należy popierać włączenie WPRyb do zintegrowanej polityki morskiej. EKES sugeruje, by oficjalnie uznać prawo sektorów połowów i akwakultury do uczestniczenia w konsultacjach dotyczących morskiego planowania przestrzennego oraz by w przyszłej WPRyb przewidzieć mechanizmy rekompensat dla przedsiębiorstw rybackich i ich pracowników w przypadku utraty możliwości połowów. Chodzi w szczególności o promowanie szkoleń zawodowych – lub nawet tworzenia zintegrowanych cykli szkoleniowych – oraz nabywania całościowej wiedzy o środowisku morskim, tak by sprzyjać tworzeniu stabilnego zatrudnienia i przekwalifikowywaniu się w ramach ugrupowań przedsiębiorstw sektora morskiego.

3.2.1.8 Należy przeznaczyć większe środki na badania naukowe w celu poprawy wiedzy o środowisku morskim; trzeba także w większym stopniu doceniać wiedzę rybaków.

⁽¹⁾ Dz.U. C 277 z 17.11.2009, s. 56.

3.2.1.9 EKES odnotowuje, że cele WPRyB w zakresie wsparcia finansowego nie zostały osiągnięte. Nadal należy dążyć do realizowania celu nadania rozwojowi gospodarczemu zrównoważonego charakteru, pod warunkiem że organizacja rynku zostanie poddana dogłębnej przeglądom. Ponadto należy wykorzystać środki pomocy publicznej, aby wesprzeć przejście europejskiego sektora gospodarki rybnej i przetwórstwa do zrównoważonego rybołówstwa, co oznacza również branie pod uwagę społeczno-gospodarczych konsekwencji procesów restrukturyzacyjnych. Wreszcie EKES popiera ustanowienie silnych zależności między przyznawaniem finansowania wspólnotowego a realizacją strategicznych celów przez państwa członkowskie.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 Czy w celu ochrony łódzkiego rybołówstwa przybrzeżnego należy wprowadzić różnicowany system połowów?

4.1.1 Łódzkie rybołówstwo przybrzeżne tworzy wiele miejsc pracy, zarówno pośrednio, jak i bezpośrednio, oraz odgrywa aktywną rolę w strukturyzowaniu i odnawianiu społeczno-gospodarczej tkanki regionów przybrzeżnych. W sprzyjających warunkach może ono chronić uzależnione od rybołówstwa społeczności przed gospodarczymi i społecznymi skutkami kryzysu strukturalnego. EKES popiera zatem zamiar przyjęcia odmiennego podejścia wobec tego sektora, uwzględniającego jego specyfikę i nie powodującego zakłóceń konkurencji. Prawa dostępu, prawo do zarezerwowanego pasa szerokości 12 mil morskich i inne prawa małych flot łódzkiego rybołówstwa przybrzeżnego muszą być odpowiednio przydzielane i chronione, np. poprzez wydzielenie wyłącznie dla tych flot części kwoty krajowej. Komitet zauważa jednak, że trzeba uzgodnić kryteria (np. wielkość, czas spędzany na morzu, odległość od wybrzeża, powiązania z lokalnymi społecznościami itd.) do stosowania przy określaniu tego bardzo różnicowanego typu rybołówstwa, co powinno odbyć się na najbardziej odpowiednim szczeblu: lokalnym, regionalnym lub krajowym. Definiowanie tego pojęcia na szczeblu krajowym lub lokalnym byłoby, zdaniem Komitetu, bardziej odpowiednie niż narzucenie jednolitej definicji na poziomie wspólnotowym.

4.2 Odnowa WPRyB musi wiązać się z przyjęciem prawdziwego pakietu socjalnego

4.2.1 EKES jest zdania, że w zielonej księdze zasadniczo nie wzięto w wystarczający sposób pod uwagę aspektów socjalnych WPRyB. Komisja zadowolona się wyrażeniem głębokiego przekonania, że spadek zatrudnienia, zwłaszcza w sektorze połowowym, jest postrzegany jako nieuchronny. Warto przypomnieć, że zatrudnienie w sektorze połowowym zmniejszyło się o 30 % w ciągu ostatnich dziesięciu lat. Jeśli weźmie się pod uwagę fakt, że każde utracone miejsce pracy w tym sektorze ma niestety negatywny wpływ na poziom zatrudnienia w sektorach na lądzie (w sektorze przetwórstwa i we wszystkich innych branżach poprzedzających sektor połowów i po nim następujących w łańcuchu produkcji), konsekwencje społeczne okazują się bardzo niepokojące.

4.2.2 Zreformowana WPRyB powinna, zdaniem EKES-u, obejmować wypracowanie spójnej długoterminowej strategii gwarantującej sektorowi zrównoważenie pod względem społecznym, tak by kwestie socjalne zostały w sposób horyzontalny uwzględnione w różnych aspektach WPRyB. Komitet chciałby przywołać kilka zagadnień do rozważenia, dotyczących

próby stawienia czoła wyzwaniom, przed którymi stoi omawiany sektor:

- W chwili obecnej nie istnieje system uznawania kwalifikacji zawodowych pomiędzy państwami członkowskimi UE. Komisja mogłaby zatem zastanowić się nad wprowadzeniem wspólnej podstawy do uznawania dyplomów i kwalifikacji, co mogłoby zachęcić pracowników do mobilności i przyczynić się do zapobieżenia ryzyku wypadków.
- Rybołówstwo jest jednym z najbardziej niebezpiecznych zawodów na świecie. Aby stworzyć prawdziwą kulturę zapobiegania wypadkom, Komitet zaleca zgromadzenie zharmonizowanych danych statystycznych dotyczących wypadków i ich przyczyn, gdyż brak jest takich informacji na szczeblu wspólnotowym. Taka baza danych mogłaby posłużyć za podstawę do przyjęcia odpowiednich uregulowań prawnych, zwłaszcza dla statków o długości mniejszej niż 15 m, nieujętych obecnie w odnośnych przepisach prawnych. Ponadto EKES ubolewa nad tym, że państwa członkowskie tak słabo angażują się w ratyfikację konwencji o wymaganiach w zakresie wyszkolenia marynarzy, wydawania im świadectw oraz pełnienia wacht (STCW-F) oraz protokołu do konwencji torremolińskiej o bezpieczeństwie statków rybackich.
- Jeśli chodzi o warunki pracy, EKES chciałby zwłaszcza podkreślić konieczność podniesienia rangi sektora poprzez zagwarantowanie w możliwie największym stopniu godnego poziomu wynagrodzeń. System podziału zysków (bezpośredni udział pracowników w rezultatach połowu) sprawdził się w państwach UE, w których jest stosowany, i jest też silnie zakorzeniony w kulturze społeczności rybackich. Nie gwarantuje jednak regularnych dochodów na godziwym poziomie. W niektórych państwach UE rybacy uznawani są za osoby prowadzące działalność na własny rachunek, ponieważ część ich dochodów ma zmienną wysokość, co wyklucza ich z systemów zabezpieczenia społecznego. EKES wzywa więc Komisję, by podjęła działania prowadzące do powstania wspólnotowych ram służących harmonizacji prawa rybaków do godnego i regularnego wynagrodzenia oraz skutecznej ochrony socjalnej.

4.3 Konieczna poprawa rynku i praktyk handlowych

4.3.1 Jak podkreśla się w zielonej księdze, sektor połowowy posiada jedynie niewielki udział w cenie, którą konsumenci ostatecznie płacą za ryby. Obecna organizacja rynku nie jest zadowolająca i powoduje bardzo niską rentowność sektora. EKES sądzi, że trzeba naprawić sytuację, w której obserwujemy rozdrobnienie sektora sprzedaży, charakteryzującego się z jednej strony nadmierną liczbą sprzedających, a z drugiej strony – znaczną koncentracją centrali skupujących, które narzucają ceny producentom. Do tego dochodzi jeszcze brak woli politycznej, jeśli chodzi o zwiększenie przejrzystości i identyfikowalności w handlu produktami rybołówstwa. EKES podkreśla znaczenie dopilnowania przestrzegania norm i odpowiedniego oznaczania wszystkich produktów pochodzących z rybołówstwa i akwakultury, zarówno wspólnotowych, jak i importowanych, aby uniknąć dezorientacji konsumentów i zagwarantować, że posiadają oni wszystkie konieczne informacje pozwalające im na dokonanie odpowiedzialnego wyboru. Wreszcie EKES nawołuje do udostępnienia większych środków na kontrolę produktów mrożonych importowanych drogą lądową, morską lub powietrzną oraz na zapewnienie przestrzegania przepisów w zakresie etykietowania (zgodnie z odpowiednim rozporządzeniem).

4.4 Środowisko i badania naukowe

4.4.1 WPRyB jest uzależniona od innych strategii politycznych, które mają znaczny wpływ na sektor rybołówstwa i które również nie przynoszą spodziewanych efektów. Można tu wspomnieć o strategii morskiej, której dotyczyła dyrektywa 2008/56/WE i której głównym celem było utworzenie wspólnotowych ram działania dla europejskiej polityki dotyczącej środowiska morskiego. Konieczność podjęcia działań wynikała nie tylko z katastroficznych rozlewów oleju w związku z wypadkami statków Erika i Prestige, ale także z wycieków odpadów miejskich i coraz większego zabudowywania i innego rodzaju zagospodarowywania wybrzeży.

4.4.2 Także zmiana klimatu ma wpływ na środowisko morskie za sprawą ocieplenia, zanieczyszczeń czy zmiany prądów morskich. Wszystkie te czynniki mają wpływ na odnawianie się zasobów rybnych i sprawiają, że okresy ochronne nie przynoszą oczekiwanych rezultatów.

4.4.3 Ponieważ polityka ochrony środowiska jest horyzontalną polityką wspólnotową, należy uwzględnić ją w WPRyB. EKES podkreślał już konieczność połączenia wszystkich europejskich strategii politycznych. W tym kontekście jest jasne, że WPRyB może odgrywać rolę we wdrażaniu zintegrowanego podejścia do ochrony środowiska morskiego.

4.4.4 Wydaje się, że udało się utworzyć wskaźniki pozwalające ocenić skutki działań służących ochronie środowiska morskiego⁽²⁾. Ich monitorowanie powinno odbywać się na szczeblu międzynarodowym poprzez współpracę naukową w ramach Europejskiej Agencji Środowiska lub Międzynarodowej Rady Badań Morza.

4.4.5 Informacja jest podstawowym narzędziem służącym do realizacji polityki ochrony środowiska morskiego, co podkreśla znaczenie analizy danych gromadzonych na szczeblu krajowym. EKES rozumie konieczność nasilenia badań w tej dziedzinie i zachęca do stworzenia niezbędnych instrumentów w celu wzmocnienia relacji między środowiskiem naukowym i sektorem połowów, odpowiedzialnymi organami administracyjnymi i UE. Dostrzega też znaczenie komunikatu „Europejska strategia na rzecz badań morskich”⁽³⁾ i sądzi, że do zrealizowania tych badań konieczna będzie pomoc finansowa, gdyż same tylko środki z programu ramowego nie będą wystarczające.

4.4.6 EKES uważa, że należy nie tylko przeznaczyć pewien budżet na badania morskie, ale także zachęcać młodych badaczy do angażowania się w tę dziedzinę oraz stworzyć mechanizm grupujący najlepsze praktyki, które mogą posłużyć jako wytyczne dla właściwych władz, a w szczególności dla regionalnych organizacji ds. zarządzania rybołówstwem (RFMO), tak by można było wybrać rozwiązania najkorzystniejsze dla danego regionu morskiego. Obecnie niektóre państwa członkowskie podejmują duże wysiłki w celu wzmocnienia zrównoważonych praktyk połowowych oraz procedur umożliwiających odnowę środowiska morskiego.

4.5 W kierunku odpowiedzialnego wymiaru międzynarodowego WPRyB

4.5.1 Odnowiona WPRyB powinna promować zrównoważone i odpowiedzialne rybołówstwo, także poza wodami wspólnotowymi. Uczestnicząc aktywnie w decyzjach podejmowanych w organizacjach międzynarodowych (ONZ, FAO) oraz regionalnych organizacjach ds. zarządzania rybołówstwem, UE może odegrać ważną rolę, zwłaszcza w zakresie zwiększenia skuteczności kontroli działań na pełnym morzu oraz walki z nielegalnymi, nieraportowanymi i nieuregulowanymi połowami.

4.5.2 Jeśli chodzi o regionalne organizacje ds. zarządzania rybołówstwem, EKES jest zdania, że WPRyB powinna promować zrównoważone zarządzanie działaniami połowowymi we wszystkich tych organizacjach, skupiając się na kluczowych aspektach, takich jak przestrzeganie przepisów, zarządzanie dostępnymi zasobami, wzmocnienie zarządzania dzięki określeniu długofalowych planów zarządzania i strategii ochrony ekosystemów.

4.5.3 Jeśli chodzi o umowy o partnerstwie w sprawie połowów (FPA), Komitet chciałby, aby udzielana pomoc finansowa i wsparcie techniczne przyczyniały się do wzmocnienia zdolności krajów partnerskich do opracowania zrównoważonej polityki połowowej oraz jednocześnie do zaostrzenia nadzoru i kontroli na wodach regionów objętych pomocą. W tym kontekście należy poprzez skuteczną kontrolę realizacji celów wytyczonych w ramach FPA rozliczać władze partnerskich krajów trzecich z właściwego użytkowania pieniędzy pochodzących od europejskich podatników. Z uwagi na potrzebę bardziej prawidłowego zarządzania pomocą Komitet sugeruje, by określić jej ostateczny cel, co pomoże zapewnić wykorzystanie środków zgodnie z ich przeznaczeniem. Przyczyniłoby się to do poprawy warunków socjalnych i warunków zatrudnienia w krajach partnerskich.

4.5.4 EKES wzywa, by wprowadzić rozróżnienie między kosztem dostępu floty długodystansowej UE, ponoszonym przez armatorów i stanowiącym wyważony odsetek wartości połowów, a wkładem finansowym w ramach FPA, który ma wesprzeć rozwój. Pomoc ta powinna doceniać ważną rolę sektora rybołówstwa w zwalczaniu ubóstwa.

4.5.5 EKES wzywa do stworzenia nowej struktury FPA, w której odpowiednio uwzględniono by wymiar społeczny. Chodzi w szczególności o osiągnięcie długofalowego braku dyskryminacji między pracownikami wspólnotowymi i tym pochodzącymi z krajów trzecich w zakresie warunków pracy, wynagrodzeń i dostępu do szkoleń. Ponadto Komitet chciałby, aby przy zatrudnianiu rybaków niebędących obywatelami Wspólnoty obowiązywały procedury dialogu społecznego i układów zbiorowych, co pozwoli zagwarantować załogom równe warunki życia i pracy na pokładzie europejskich statków. To żądanie jest ważne dla Komitetu, zwłaszcza że wysuwane jest w kontekście braku konkretnych norm minimalnych określonych przez Międzynarodową Organizację Pracy w odniesieniu do wynagrodzeń rybaków.

⁽²⁾ Dz.U. C 85 z 8.4.2003, ss. 87–97.

⁽³⁾ COM(2008) 534.

4.5.6 EKES zauważa, że klauzula socjalna wynegocjowana przez europejskich partnerów społecznych i włączona do FPA stanowi postęp w zakresie uznawania praw lokalnych pracowników oraz realnej wartości ich pracy, ale nie ma pewności co do jej skuteczności. Trzeba również ocenić jej wdrażanie. Dlatego też EKES sądzi, że należy lepiej zdefiniować tę klauzulę i wzmocnić jej wartość prawną.

4.6 W kierunku zrównoważonej akwakultury

4.6.1 EKES jest zdania, że akwakultura powinna być włączona do WPRyb po przegłądzie tej polityki jako pełnoprawny filar, tak by zapobiec obecnej stagnacji produkcji na szczeblu europejskim. Należy propagować środki sprzyjające konkurencyjności tego sektora i sprawić, by na nowo stał się ekonomicznie opłacalny i stanowił źródło wysokiej jakości

miejsc pracy i działań zgodnie z zasadami ochrony środowiska morskiego pod względem lokalnej jakości wody, uciekania egzotycznych gatunków z hodowli, zrównoważenia połowów prowadzonych w celu pozyskania mączki rybnej i oleju rybnego itd. Należy zwrócić szczególną uwagę na jakość produktów akwakultury, która powinna podlegać zasadom nadzoru rynku. Należy w każdym razie wziąć pod uwagę opracowywaną obecnie opinię EKES-u w tej sprawie (NAT/445).

4.6.2 Zdaniem Komitetu należy poprawić wizerunek akwakultury i rybołówstwa oraz pochodzących z nich produktów przetworzonych. W tym celu zaleca przeprowadzenie kampanii informacyjnych, edukacyjnych i komunikacyjnych skierowanych przede wszystkim do konsumentów europejskich.

Bruksela, 28 kwietnia 2010 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI
